

Joseph Daher om det nya Syrien:

”Mer stambaserat, mer sektaristiskt inriktat, mer kompiskapitalistiskt än någonsin”

Intervju med Joseph Daher

Ur Jacobin Magazine, 3/8 2019 och International Viewpoint 5/8 2019

Bashar al-Assad har börjat konfiskera hem tillhöriga syrier som flytt under inbördeskriget. I decennier har hans klan rensat staten på alla utom de mest fanatiska anhängarna. Nu sker samma i samhället i sin helhet.

I september 2011 varnade den syriska vänsteranhängaren Yassin al-Haj Sarah för att revolutionen gått in i ”ett avgörande läge, på väg mot destruktions”. De första fredliga protesterna på våren slogs blodigt ner av Bashar al-Assads diktatur och på sommaren övergick revolten i väpnat uppror. Men efter åtta år av detta ”avgörande läge” är det idag Assadregimen som har övertaget.

Trots att kriget pågått länge och de katastrofer det medfört finns ingen vidare förståelse, även inom vänstern, för de krafter som på djupet varit involverade i konflikten i Syrien. Huvudaktörerna betraktas alltför ofta i kulturella termer som ”sunniter mot shia”, eller ”islamister mot sekulära”. Lika ofta reduceras kriget till ren geopolitik, där huvudaktörerna bara ses som ombud för USA och dess internationella motståndare (eller allierade).

Mest sällsynt är en mer utvecklad diskussion om den klassdynamik som formade den syriska staten och samhället redan före konflikten som utbröt 2011. Ändå hade den en avgörande inverkan på upproret och regimens förmåga att motstå det. Att förstå dessa samhälleliga aspekter av konflikten är lika viktigt idag om vi vill kunna förstå Assadregimens strategi för ”det nya Syrien” och hur denna samspekar med de planer hans ryska och syriska allierade har.

Joseph Daher är författare till *Syria After the Uprisings: The Political Economy of the State Resilience* (Pluto 2019). Han samtalar här med Joe Hayes om den djupare bakgrunden till konflikten, orsakerna till att Assads regim kunnat överleva, och dess strategi för ”det nya Syrien”.

Gilbert Achcar använder ordet ”nedärvd” för att beskriva de länder i arabvärlden där familjer ”äger” både staten och kapitalet: Marocko, Saudiarabien och de övriga Golfstaterna. Samtidigt betecknar han andra som Egypten och Tunisien som ”neo-nedärvda” – länder där släktskap, kapitalägande och kontroll över staten överlappar varandra, men inte i så stor omfattning. Du placerar Syrien i den första gruppen – varför?

Achcars användning av nedärvd och neo-nedärvd var mycket användbar. Med ”nedärvd” syftar jag på en stat som var fullständigt privatiserad, inom en familj och dess egna nätverk. Detta gjorde det betydligt svårare att störta den sortens stat än de ”neo-nedärvda” som du nämner, där nyckelsektorer inom staten kunde göra sig av med Ben Ali och Mubarak samtidigt som den grundläggande formen för makt bibehölls.

I Sudan och Algeriet – som upplever enorma resningar idag – har det funnits neo-nedärvda samhällsprocesser, även om den verkliga makten innehålls av de högsta skikten inom militären. Men det är inte på samma nivå som i Syrien, där byråkratisk, militär och ekonomisk makt *fullständigt* befinner sig i händerna på en familj och dess bredare nätverk.

Kan du utifrån denna kontinuitet förklara övergången från ”korporativ” till ”nyliberal” statlig politik?

När Backar al-Assad blev president 2000 stärktes den nyliberala politiken på bekostnad av korporativa organisationer – Ba’ath-partiet, böndernas nätverk och den fackliga landsorganisationen. De nätverken hade aldrig syftat till att stärka bönder eller arbetare, utan var organ för klientelism och kontroll. Ändå spelade de en mindre roll efter 2000.

Man har glömt att när [Bashars far] Hafez al-Assad tog makten i kamp mot den radikala flygeln av Ba’ath-partiet (1971), stod han inför valet mellan att likvidera existerande institutioner eller använda sig av dem. De första han røjde undan var Ba’ath-medlemmar och andra vänsteranhängare utanför partiet. Han behöll institutionerna som medel för kontroll, samtidigt som han sökte samarbete med delar av bourgeoisien, framför allt i Damaskus.

Men i mitten och slutet av 1970-talet fick man uppleva en ”öppning” – *infitah* – gentemot kapitalet, som skulle stärkas under finanskrisen på 1980-talet. Under Bashar accelererade den inriktningen med avtal med utländska banker, utländska investeringar osv. Denna breda förändring ledde till att regimens band försvagades till dess historiska bas – medelklass, bönder och arbetare, framför allt de i den offentliga sektorn – och en ökad satsning på städernas medelklass och delar av den egentliga bourgeoisien.

Bashar hade inte samma bakgrund som sin far. Han växte upp i Damaskus, bland de rikaste delarna av samhället, och fick sin utbildning i Storbritannien. På 2000-talet kom en ny generation teknokrater, som drev igenom en klassisk nyliberal politik och sade att ”det här är lösningen för Syrien”. Men den allmänna förändringen från statskapitalism till ett nedärvt-nyliberalt sätt att fungera hade börjat redan i slutet av 1970-talet.

Om regimens användning av folkliga institutioner minskat på 2000-talet, kunde de folkliga klasserna då skapa autonoma institutioner för att uttrycka sig politiskt och ställa krav?

I början av 2000-talet fanns över 170 diskussionsklubbar runt om i Syrien. En del av dem var mer inriktade på nationella demokratiska rättigheter – för kurder, assyrier osv – och andra på frågor som ekonomin och staten. Det fanns en vänster också. I Damaskus fanns små klubbar av vänsterkaraktär – en grupp hämtade inspiration hos Attac (kampanjen för beskattning av finansiella transaktioner), t ex. De flesta diskussionsklubbarna förbjöds efter bara ett år och folk blev attackerade.

Det fanns också studenter som försökte organisera sig utanför den största studentorganisationen, främst kring den palestinska *intifadan* 2003. De utsattes för repression av regimen eftersom de sågs som något som kunde utvecklas till något mer radikalt.

Så fort arbetarna försökte organisera sig eller gå emot liberaliseringen – det förekom också strejker – utsattes de antingen för repression eller sögs upp i regimens egen Allmänna fackföreningsfederation. Det gjordes inte – som exempelvis i Egypten – några försök att organisera oberoende fackföreningar. Och något som framgick under resningen [2011] var att det inte fanns några grupper av masskaraktär organiserade på öppen klassbasis.

De grupper som verkade utanför statens organ hade mycket, mycket små möjligheter. I slutet av 1970-talet spelade fackföreningar och yrkesorganisationer en viktig roll, men de utsattes för total repression och ersattes med organisationer som regimen skapat.

Fanns det något kvar av dessa föreningar på senare tid – om inte som institutioner, men som ett stråk av kollektivt minne? Fanns det några starka personligheter som mindes 1980- och 1990-talet?

Dessvärre överlevde inga sådana organisationer och knappast heller något kollektivt minne av de stora strejker och demonstrationer som förekom runt om i Syrien på 1970-talet och början

av 1980-talet. Den historien var inte känd av den nya generationen av protesterande 2011 – den var bara känd av en äldre generation, de som hade tillhört olika vänsterrörelser och grupper.

Många framstående vänsteranhängare verkade som oberoende i olika lokala samordningskommittéer och andra strukturer som uppstod under upproret och inte via formella politiska organisationer. Många var också aktiva i koalitionen av fjorton vänster- och demokratiska organisationer – *al-Watan* eller ”Nationen” – som samlade veteraner inom oppositionen och den yngre generationen. Men 2012 hade denna koalition försvunnit, drabbad av den hårda repression som de flesta medlemmar utsatts för.

I norra Syrien har kurdiska grupper organiserat sig i både nationella och sociala frågor. Varför är skillnaden så stor med landet i övrigt?

Det finns ju en lång tradition av politisk organisering och kamp bland kurderna i Syrien. Det första kurdiska partiet bildades i mitten av 1950-talet – tidigare tillhörde de flesta det syriskommunistpartiet, men eftersom det var ”nationalistiskt” försvarade det inte deras rättigheter och många lämnade partiet.

Strax före upproret fanns över tio kurdiska partier, en del starkt beroende av en viss ledare, andra organiserade på massnivå, som t ex Yakiti, ett mycket viktigt parti som bildades på 1990-talet av kurder med en vänsternationalistisk bakgrund.

2004 förekom protester i kurdiska områden runt om i Syrien. De uppstod utifrån motstånd mot den diskriminering som de utsattes för, men också utifrån samhällsekonomiska frågor. Traditionellt har områdena med den största kurdiska befolkningen också varit de fattigaste, trots den betydelse jordbruket och oljan haft där.

Men att sociala frågor fick större betydelse innebar inte nödvändigtvis att organiseringen skedde på klassbas. Också om man tittar på PYD (Demokratiska enhetspartiet) – ett syskon till Kurdiska arbetarpartiet, PKK – började man under 2000-talet att överge PKK:s tidigare klassbaserade inriktning.

Det fanns ändå en kollektiv känsla om det sociala. Sådana frågor togs upp i början av upproret. Ett exempel: i Da’ra attackerade man Syriatels kontor – som ägs av Rami Makhluf [kusin till Bashar al-Assad] – som om man ville säga ”det är den här mannen som rånar oss”. De stämningarna fanns men var inte dominerande.

Om de folkliga klasserna saknade egna institutioner fanns ändå kollektiva tänkesätt, bl a efter etno-lingvistiska och religiösa linjer, som blev mer uttalade under kriget. Författare som Rima Majed och Yassin al-Haj Saleh, för att bara nämna två namn, har skrivit om religiositeten som en strategi staten använt sig av. Men var det bara en statlig strategi?

Hafez [al-Assad] stod för en viss omfördelningspolitik under sin tid vid makten, men det har minskat under 2000-talet och lett till ökad fattigdom. Samtidigt skedde ett *stärkande* av ”grundläggande” identiteter och relationer, allt uppmuntrat av regimen – stamrelationer, samling kring religiösa ledare, osv, delvis också på grund av att minskad offentlig service lämnade utrymme åt religiös välgörenhet.

Religiösa motsättningar underblåstes i början av upproret i mer blandade regioner. Regimens brott – framför allt på landsbygden runt Hama och i Homsregionen – gav näring åt detta. De bredde också ut sig på grund av att regimen framställde alla som protesterade – även om de inte var muslimer – som salafister, som ”extremister”, som ett sätt att skrämja folk och spä på de religiösa motsättningarna. Vi får heller inte glömma bort att regimen släppte ut islamistiska fundamentalister och jihadister från fängelserna i början av upproret, just i syfte att ge upproret en mer religiös karaktär.

Helt klart var det främst staten som såg till att det syriska samhället fick en alltmer religiös prägel, men det innebär inte att man var den enda aktören. Vi behöver bara tänka på den militära konflikten mellan regimen och muslimska brödrskapet i slutet av 1970-talet och 1980-talet. Brödrskapet använde religiösa frågor för att framställa sig som representant för sunnimuslimerna i Syrien. Det fungerade aldrig eftersom sunnimuslimerna inte bara består av en enda politisk identitet – i själva verket hyser de stora sociala och politiska skillnader.

Om en orsak till regimen motståndskraft är användningen av ”den religiösa frågan” – att underblåsa politiska motsättningar inom oppositionen – består en annan i dess förmåga att bortse från religion, språk, osv. Som exempel kan vi ta dess relationer med sunnimuslimska kapitalister – eller snarare ”kapitalister som är sunniter” – under 2000-talet.

Det stämmer. Det är fel att säga att det är en alawitisk regim, men den har en övervikt av alawiter, framför allt inom säkerhetstjänsten, där de högre nivåerna ofta har direkt koppling till Assads familj.

Men om den *bara* var alawitisk skulle den ha varit borta för länge sedan – det är orsaken till att det viktigt att säga att det är en nedärvd stat som måste använda olika former av repression och olika sorters nätverk, både *via* och *över* religiösa skiljelinjer.

Ändå förekom mycket religiöst blandad, till och med anti-religiös, organisering 2011 och 2012. Om man inskränker sig till PYD och läget bland kurderna är det många inom den engelsktalande vänstern som ser PYD som *det* progressiva, rent av revolutionära, alternativet för förändring medan andra kritiserat dess relationer med regimen och med USA. Dess band till arabisktalande stammar och andra arabiska grupper mildrar de värsta karikatyrerna av partiet. Men ingen kan förneka att det har varit taktiskt rörligt och på lång sikt ställd inför ett dödligt hot från USA-stödda Turkiet och från slutet av 2013 ett existentiellt hot från Da'esh [IS].

I den här sortens krig är det svårt att ha någon konsekvent strategi, men klart är att PYD:s mål har varit att stärka sitt inflytande och kontrollera de områden där det är möjligt också genom kortvariga förbindelser med olika aktörer runt omkring.

Vi bör ha klart för oss att PYD inte var huvudaktör på ”kurdiska gatan” när upproret startade – i själva verket var inget kurdiskt parti det. Det handlade främst om unga nätverk. Inom den rörelsen var det Yekitipartiet – som redan var försvagat av motsättningar – och kurdiska framtidsrörelsen, ett mindre parti med inflytande. Efter 2011 fanns lokala samordningskommittéer organiserade runt om i kurdiska områden, främst i städerna, i samarbete med andra etniska grupper, arabiska, assyriska eller syrianska.

I mitten av 2012 hade PYD blivit det största kurdiska partiet när regimen dragit sig tillbaka från olika områden för att kunna koncentrera sig på andra. PYD fick möjlighet att skapa en egen politisk och militär kontroll. Men anklagelsen om att PYD skulle vara ett ”verktyg” för regimen är fullständigt felaktigt. Båda aktörer har samarbetat tidvis, men det ledde aldrig till någon varaktig förbindelse. PYD ville följa en linje som var självständig både gentemot regimen och oppositionen.

Detta får inte hindra oss från att kritisera PYD. Som jag sagt är PYD inte lierad med regimen, även om det funnits ett visst samförstånd mellan de båda. Ett tecken är regimen fortsatta vägran att gå med på någon form av rättigheter för kurderna. När regimen återtog Aleppo 2016 tog den också gradvis tillbaka områden kontrollerade av PYD, eftersom man inte kunde ha något att göra med denna andra mäktiga kraft.

Bashar al-Assad och andra representanter för regimen har anklagat PYD för att vara en ”springpojke” och ett ”verktyg” för USA. Man har sagt att man tänker ”krossa det” och att man anser Raqqa [tidigare Da'esh huvudstad, numera i händerna på PYD] vara ockuperat

territorium. I exempelvis Afrin verkade ryssarna för att PYD skulle sluta ett avtal med regimen. Man sade ”om ni avlägsnar alla era tunga vapen och ger efter för regimen kommer Turkiet inte att invadera detta område”. PYD vägrade och det ledde till att Turkiet i fjol ockuperade Afrin.

Trots att det nu pågår förhandlingar har regimen vägrat lyssna till alla förslag från PYD och federalism eller decentralisering. Det är fel att säga att de är allierade, även om det emellanåt rått en viss förståelse mellan dem.

I backspeglern, anser du att avsaknaden av arabiskt-kurdiskt samarbete efter 2012 var något oundvikligt med tanke på den historiska svaghet som rått vad gäller folklig klassmässig organisering som sådan och, dessutom, att Turkiet spelat en så viktig roll för ”oppositionen i exil”?

Jag tror att vi måste skilja på socialism underifrån och folklig klassmässig organisering. Givetvis var bristen på den senare en svaghet i det syriska upproret.

Men det fanns kollektiv organisering underifrån – de lokala samordningskommittéerna och därefter de lokala råden var i stånd att utmana statens herravälde. Sommaren 2012 stod de vid portarna till Damaskus med stora områden utanför som regimen inte kontrollerade. För den syriska revolutionen var de radikala. Det innebar att staten försvunnit från ett visst område och att ett slags försök till dubbelmakt uppstått.

Den överväldigande majoriteten var för en demokratisk, icke religiös inriktning. Några stod också för socialt ekonomiska tankegångar. På grund av upprorets socio-geografiska karaktär väcktes socio-ekonomiska frågor, samt korruptionen, även om det inte var några centrala frågor.

Vad gäller den kurdiska frågan finns dessvärre en lång tradition inom olika delar av oppositionen i Syrien – och till och med bland en del inom vänstern – av att vara emot kurdiskt självbestämmande. Mellan 10 och 15 procent av befolkningen är kurder, framför allt i nordost. Men till och med där utgör de en liten majoritet och drygt hälften av kurderna bodde i Aleppo och Damaskus. Därför hade de inget intresse av en egen stat, utan i stället ett federalt system, decentralisering, större erkännande av kurdernas nationella rättigheter, att ordet ”arab” skulle tas bort i ”Syriska arabrepubliken”, osv – något som för övrigt den bredare oppositionen motsatte sig på den första konferensen sommaren 2011 och vilket visade begränsningarna hos den traditionella politiska oppositionen.

I början av 2012 började de kurdiska samordningskommittéerna alltmer att resa egna krav, men hela tiden blev de avvisade av den officiella oppositionen. Alla som tog upp kurdernas nationella krav blev anklagade för separatism.

Men att påstå att det inte kunde gå på något annat sätt ... Jag tror att det fanns möjligheter, i synnerhet via den kollektiva organiseringen underifrån, och det fanns exempel på samverkan i Aleppo, i städer med blandad befolkning, och även i Qamishli, där det fanns assyriska, kurdiska och arabiska samordningskommittéer som samarbetade med varandra och reste gemensamma krav på sina olika språk.

I själva verket var det oppositionen utomlands, med sin traditionella arab-nationalistiska hållning, som var emot nationella rättigheter för kurderna. Det synsättet fick stöd av utländska aktörer, framför allt Turkiet, som såg PYD:s närvaro vid sina gränser som det största hotet och som var orsaken till att man gav utrymme för islamistiska fundamentalistiska organisationer att attackera kurderna.

Du skriver om ”återuppbyggnaden” av landet och statens enorma behov av utländska investeringar. Jag blev förvånad när jag läste att varken Ryssland eller Iran, de stater som gett regimen mest stöd, verkar villiga att svara för de investeringarna, vilket får oss att återvända till den fråga som legat bakom kontrarevolutionen, varför har de

länderna stött den så ihärdigt?

En sak är klar, utan ryskt eller iranskt bistånd – även till Hizbollah och andra religiöst präglade milisgrupper – skulle inte regimen ha kunnat hålla ut politiskt, militärt och ekonomiskt.

Att dessa krafter ingrep var avgörande. Och även om Ryssland officiellt intervenerade i omfattande skala först 2015 hade man marktrupper där redan tidigare, som hjälpte regimen säkerhetstjänster. Styrkor med stöd av Iran – Hizbollah och andra – spelade en roll från 2012. Det var en nyckelfaktor.

Varför intervenerade de? Första skälet var givetvis att slå vakt om sina geopolitiska intressen. Imperialismen innebär både ekonomiska intressen och geopolitik och förhållandet mellan dem.

Det är också viktigt att förstå att detta skedde *efter* händelserna i Libyen. Ryssland kände sig sviket av USA, som sagt att man bara skulle ingripa i Benghazi om Gaddafis trupper gick till attack mot staden. Men i stället inledde man en fullskalig intervention mot regimen, som hade ekonomiska band med Ryssland.

Iranska och ryska utsikter i Syrien var också kopplade till USA-imperialismens försvagade ställning i regionen, i synnerhet efter nederlaget i Irak, den internationella finanskrisen 2008 och upproren i sig. Barack Obama ville inte ha ett nytt Irakkrig i Syrien, utan i stället en överenskommelse mellan de styrande partierna och den konservativa oppositionen – för det mesta Brödraskapet eller grupper lierade med detta – som kunde gynna USA:s intressen.

Ryssland ville slå vakt om sina relationer med det land i Mellanöstern som man haft den närmaste relationen till. Som Putin sade redan före 2011 ville man bygga ut två flottbaser där. Med Iran är det annorlunda. Först och främst ville man trygga rutterna för vapenleveranser till Hizbollah i Libanon. Rent allmänt går dess strategi ut på att hitta en bättre förhandlingsposition gentemot starkare aktörer genom att ”skapa irritation” – genom sin förmåga att skapa problem på andra håll. Iran försöker avvärja alla hot från USA eller andra regionala aktörer genom att säga ”om ni slår till mot oss kommer vi att slå tillbaka”, kanske i Irak, Syrien, Libanon eller Jemen och nu kanske också via Hamas och den nya ledningen där.

För Ryssland handlade det om att behålla sin främsta allierade; för Iran handlade det om inflytande och förhindra det oacceptabla i att Syrien föll i händerna på regionala fiender som Saudiarabien.

Vad beror det på att inget av dessa båda länder velat göra investeringar – något som sannolikt skulle ge stora möjligheter till profiter och politisk makt? Varför hjälpa regeringen att göra motstånd, men inte satsa på återuppbyggnad?

Det är bara att titta på deras eget ekonomiska läget. Båda länder är utsatta för sanktioner och inhemska proteströrelser är livaktiga. I Ryssland orsakade Putin stora demonstrationer när han försökte höja pensionsåldern och i Iran bevittnar vi nästan permanent strejker inom olika delar av samhället. Sanktionerna har gjort att ingendera landet förmår gå i spetsen för återuppbyggnaden av Syrien – tänk på att Rysslands ekonomi inte är mer omfattande än Spaniens.

Och det är också vad man kan höra från rysk sida, ”om ni vill att flyktingarna ska återvända till Syrien får ni också betala för återuppbyggnaden”. Det är något som en del stater börjar lyssna till, i synnerhet de mer högerinriktade, rent av fascistiska, regeringarna i Europa – och det kan också vara tilltalande för delar av de liberalt-auktoritära regeringarna, även om de inte ännu är helt övertygade och vägrar medverka till all slags återuppbyggnad om den inte kopplas till en politisk förändring.

Det finns en del som ifrågasätter talet om rysk och iransk ”imperialism” i Syrien genom att hänvisa till Lenins definition av imperialismen, som ju fokuserade på kapitalexport

...

Rysslands intervention började av geopolitiska och inte av direkt ekonomiska skäl – det fanns ekonomiska intressen, men de var inte särskilt stora. Samma gäller för Iran.

De som svarade för de största investeringarna i Syrien före kriget var i stället Saudiarabien, Qatar och Turkiet. Om man skulle följa Lenin bokstavligt borde de länderna ha varit först med att försvara den syriska staten. Och det första halvåret försökte de länderna också att få till stånd en överenskommelse mellan regimen och delar av den konservativa oppositionen, man försökte mildra repressionen och först [när detta misslyckats] började de stödja delar av oppositionen – de mest reaktionära delarna.

Nu försöker Ryssland få någon form av ersättning eftersom kriget varit ekonomiskt kostsamt, framför allt genom att skaffa sig kontroll över naturtillgångarna. Men, som jag sade, de tycker att återuppbyggnaden är besvärlig.

Kontrarevolutionen har förstört infrastruktur och industri. En del större städer ligger i ruiner, en del har blivit rika. Framför allt de som säljer vapen, men också de som satsat på återuppbyggnad – mark och fastigheter, transporter, tillverkning av stål och betong. Om staten ska kunna klara av relationerna – konkurrensen – mellan de olika delarna av detta ”nya Syrien” kommer det att vara möjligt för Assadregimen?

Kapitalistklassen har krympt, oerhört. Framför allt har de som varit mer oberoende av staten gett sig av.

De stora kapitalister som stannat kvar är i dag i hög grad kopplade till säkerhetstjänsterna, till regimen – annars hade de inte kunnat utvecklas. För det mesta talar vi här om köpmän, handelsmän och andra förgrundsfigurer: folk som kunnat köpa olja, stora mängder vete, osv, för statens räkning.

Med andra ord har regimen i alla avseenden blivit än mer ”nedärvd” – dess sociala bas har krympt. Den är mer religiöst präglad, mer stampräglad, mer klientelistisk, mer kompiskapitalistisk än någonsin.

En process som inletts redan före upproret var den växande rollen för ränteinkomster, handel och tjänster – den produktiva ekonomin är verkligt hårt drabbad och lönernas andel av nationalinkomsten har minskat från 33 procent före kriget till 20 procent idag. Tillsammans kommer det att göra det enklare att hålla ordning på kapitalistklassen.

I din bok går du igenom Lag N° 10, som skärper kraven på att syrierna ska kunna bevisa att de är ägare till sina tillgångar. Flera miljoner syrier befinner sig utanför landet och många fler miljoner har tvingats fly inom landet. Som du skriver var informellt boende mycket vanligt i Syrien före 2011, och av förståeliga skäl kanske flyktingar inte har några papper på sina tillgångar. Vad tror du kommer att bli följden av detta?

Risken för att folk ska förlora sina hem är reell, och det är inte det enda sättet folk kan bli av med sina tillgångar på – lagen utgör en skärpning av Dekret N° 66, som antogs 2012. De båda lagarna har två syften.

För det första öppnar det för ekonomiska möjligheter, eftersom mycket mark blivit tillgänglig. Mellan 30 och 50 procent av boendet i Syrien är informellt. Folk har gett sig av utan bevis på att de ägde vissa områden eller mark – hur ska det gå att bevisa? Och även om man kan bevisa det måste man vara oroliga för säkerhetstjänsterna, kanske måste man betala en viss summa pengar, osv. För det andra har lagarna också politiska syften; de siktar på att exkludera socialt farliga klasser och socialt upproriska grupper.

Detta har delvis redan hänt i Basateen al-Razi i Damaskus, där compensationen blev mycket liten – och det handlade om folk som verkligen hade de rätta dokumenten, som stannat kvar i

Syrien.

Detta hot existerar och skulle kunna bli mycket, mycket farligt om det tillämpades på nationell nivå. Och de personer som återvänder ställs inför en rad hot – hotet att unga män ska tvingas in i armén eller hamna i fängelse. Till och med på de ställen där s k försoningsöverenskommelser gäller dödas folk, som i Da'ra, där officerare och personer som tillhört oppositionen blivit måltavlor för säkerhetstjänsterna och andra.

Om ens område har förstörts, vad har man då att ”komma tillbaka till”? I själva verket finns det mellan 5 och 6 miljoner ”internt omflyttade” som inte kan återvända av det skälet. Östra Aleppo är fortfarande oerhört förstört och den statliga servicen mycket dålig; samma gäller östra Ghuta utanför Damaskus, där det inte skett någon mer omfattande återuppbyggnad. Också i Homs går det mycket långsamt.

Och sen, återvända för att göra vad? Det råder fortfarande ekonomisk kris och det finns ingen plan för att göra ekonomin produktiv. Statliga jobb är begränsade till familjer till soldater eller folk i säkerhetstjänsterna och därmed har många svårt att hitta arbete. Inflationen är också mycket hög – syriernas köpkraft har sjunkit drastiskt sedan 2011.

Trots allt regimen säger vill den inte att den stora majoriteten av flyktingar ska återvända. Det finns en rad skäl till varför det är svårt att tala om att återvända idag, även om situationen i andra länder – grannländerna men också Europa – med hot ”driver” flyktingarna att åka tillbaka.

Jag tror att efter de första protesterna i Sudan i december var Assad den förste utländske ledare som Omar al-Bashir besökte. Bör de som stött Assad hålla tyst om al-Bashirs regim och om de folkliga protesterna i Mellanöstern i allmänhet?

Jag tror att internationalismen fortfarande är viktig inom mindre delar av vänstern. Inte bara som en retorisk fråga, utan som ett sätt att lära av vissa erfarenheter utomlands.

Även om Karl Marx idéer i viss mån håller på att återkomma befinner sig radikala vänsterorganisationer i Europa och USA – egentligen i hela världen – i kris. Sen finns delar av vänstern som helt fokuserar på västlig imperialism, utan att försöka förstå något av den folkliga kampen i Mellanöstern. De talar bara om svagheterna med den, utan att inse att dessa uppror har skakat världen.

Och torgockupationerna överallt hämtade ju inspiration från Tahrirtorget. Se bara på hur flyktingfrågan påverkar staterna i Europa – också genom uppsvinget för auktoritära och rent av fascistiska partier.

Mycket mer kan göras för att kritisera relationerna mellan de härskande klasserna i väst och despotiska regimer i Mellanöstern. Senaste exemplet var EU:s finansiering av Sudans snabbinterventionstyrka för att underlätta den egna rasistiska anti-immigrationspolitiken. I dag används samma trupper för att slå ned demonstranter i Sudan.

Vad gäller Syrien kunde mer ha gjorts i form av internationell solidaritet och skälet till att så inte skett var den allmänna krisen inom vänstern. Om den en gång höll den internationalistiska fanan högt ser vi nu hur delar av den blivit mer nationalistiska och tar ställning för den ena eller andra sidan. Det är en direkt följd av ett försvagat klassmedvetande. Och ändå är våra öden och framtid nära förbundna.

Översättning Björn Erik Rosin